
Še enkrat: zakaj so knjige
drugačne od drugih tržnih
predmetov in drugih medijev?

Izr.prof.dr. Miha Kovač

Zakaj so knjige drugačne?

- - ker je knjiga je hkrati kulturni in tržni predmet;
- - ker v nobenih drugi dejavnosti ne obstoji toliko tako različnih izdelkov;
- - vsebina nekaterih knjig ima trajno vrednost;
- - uporabnost knjige je zamejena z jezikovnimi mejami in stopnjo izobraženosti prebivalstva;
- - ker odnos med vsebino in nosilcem vsebine naddoloča način trženja knjige.

Knjiga kot tržni in kulturni predmet:

- Knjiga je dvoživka: založniki in knjigotržci jo distribuirajo in tržijo na tržnih osnovah, njeni uporabniki pa do knjižnih vsebin dostopajo pretežno v okolju, za katerega v slovenskem vrednotnem okolju velja, da naj bi bilo imuno za neposredne tržne pritiske (šolski sistem, knjižnice in druge kulturne ustanove).
- Posledica so številna nasprotja in trenja, ki so založništvu imanentna in zato nepremostljiva.

Kakšne posledice ima to za trženje knjig?

- Država posredno intervenira v založniški prostor skozi izobraževalni in knjižnični sistem, trženje se mora temu prilagoditi;
- pravilo KISS je potrebno uporabljati v skladu z okoljem, v katerem knjige tržimo;
- poudarjanje visokih založniških dobičkov je neproduktivno.

Veliko število knjižnih naslovov:

- Nujna temeljita in učinkovita informacijska podpora, ki pomembno povečuje stroške poslovanja;
- vsebine knjige posegajo v izjemno različna družbena polja, zato enovita trženjska strategija ni možna;
- izjemno visoka stopnja “škarta” in remitende;
- velika večina knjižnih nakupov je impulzivnih.

Kakšne posledice ima to za trženje knjig?

- Za ogromno večino izdanih knjig je možno zagotoviti zgolj minimalno trženjsko podporo, hkrati pa je nujno kombinirati spletno in klasično knjižno prodajo;
- trženje različnih knjižnih žanrov zahteva obvladovanje različnih trženjskih tehnik;
- celovito oblikovanje knjige mora biti prilagojeno impulzivnemu nakupu.

Trajna vrednost vsebine nekaterih knjig:

- Knjige, ki se stabilno prodajajo dlje časa, so temelj finančnega poslovanja večine založb;
- vsebina knjig 70 let po smrti avtorja postane javna dobrina;
- zaradi trajne in kulturne vrednosti nekaterih knjig država posega na knjižni trg z različnimi oblikami podpore in financira delovanje knjižnic.

Kakšne posledice ima to za trženje knjig?

- Založniki z velikim številom izdanih naslovov s trajno vrednostjo so dolgoročno v prednosti pred tekmeci, ki želijo čim večje zasluge v čim krajšem času;
- založniški sektor je bolj kot večina drugih tržnih dejavnosti odvisen od sodelovanja z državo.

Jezikovne meje:

- Nekateri založniški trgi so izjemno majhni in zamejeni z državnimi mejami (slovenski, islandski, estonski...), nekateri segajo daleč prek nacionalnih meja (angleščina kot največji svetovni drugi jezik) ali pa je njihov potencialni volumen ogromen že znotraj nacionalnih meja (kitajski trg).
- Na velikost trga sovplivata izobraženost prebivalstva, moč drugih medijev in družbena razvitost (= slovenski knjižni trg je večji od afganistanskega).

Kakšne posledice ima to za trženje knjig?

- Na manjših knjižnih trgih zaradi majhnih zaslužkov prihaja do intenzivnejše povezanosti med založniki in knjigotržci;
- na manjših knjižnih trgih je možno vertikalno obvladovati trg;
- za prodor na tuje trge je nujno trženje v angleščini in prevajanje vsebin v angleščino.

Odnos med vsebino in nosilcem

- Vse trženjske aktivnosti po izumu tiska temeljijo na neločljivi povezanosti nosilca vsebin in vsebin (= vsak posamezni uporabnik dostopa do vsebine s pomočjo nosilca, ki omogoča hkratni dostop le enemu uporabniku). Na tej povezanosti temelji tudi zaščita avtorskih pravic.
- Z e-založništvom ta povezanost pade. Enako učinkovitega načina trženja še ni.

Kakšne posledice ima to za trženje knjig?

- E- knjige tržimo zgolj na spletu, medtem ko za t-knjige uporabljamo bistveno širši splet trženjskih aktivnosti.
- Ne glede na učinkovitost spletnega trženja se vsaj zaenkrat t-knjige prodajajo v bistveno večjih količinah.